

Velké Pavlovice

Kraj: Jihomoravský

Správní obvod: Hustopeče

Nadmořská výška: 182 m n. m.

Počet obyvatel: 3 009

Adresa URL: www.velke-pavlovice.cz

Okres: Břeclav

GPS souřadnice: 48.904693N, 16.816050E

První pís. zmínka: 1252 (772 let)

PSČ: 691 06

Památky a zajímavosti Velké Pavlovice

Památkami ve Velkých Pavlovicích jsou kostel Nanebevzetí Panny Marie, socha sv. Jana z Nepomuku, sousoší Piety, novorenesanční hřbitov, socha sv. Floriána, budova radnice, kontribučenská sýpka, historické jsou také vinařské sklepy, lisovny a lisy a další.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Kostel Nanebevzetí Panny Marie je postaven v barokním slohu. Nechal jej zde vystavět majitel velkopavlovického a hodonínského panství, hrabě Bedřich z Oppersdorfu (r.1670-80). Kostel byl původně bez věže, v pozdějším období měl pouze menší dřevěnou věž, až v roce 1883 byla postavena dnešní 35 m vysoká věž a byly zavěšeny zvony. Nad vchodem kostela je dodnes k vidění reliéf hrabat z Oppersdorfu. Oltářní obraz Nanebevzetí Panny Marie je kopií obrazu slavného italského mistra Domenicheniho. Klenba kostela spočívá na osmi pilířích. V bezprostřední blízkosti sousedí tento svatostánek s novorenesančním hřbitovem. Vlastníkem kostela je římskokatolická církev.

Do třicetileté války, před bitvou na Bílé hoře, stával na stejném místě gotický kostel zasvěcený sv. Kateřině, ten byl však na počátku třicetileté války r. 1623 úplně zničen. Současný kostel stojí na stejném půdorysu jako kostel zpustošený. Ten byl cca o dvě třetiny menší než dnešní.

Připomíná-li se k roku 1355 kostel, musela v té době existovat i fara. Protože v 16. století držel Pavlovice rod pánů z Lipé, který patřil k nekatolíkům, postavili si zde příslušníci jednoty bratrské svůj sbor, který byl vysvěcen v roce 1581. Nový sbor pak byl postaven v roce 1592. V roce 1545 se tu usadili také novokřtění, kteří však ves záhy opustili. Už na počátku třicetileté války byla fara opuštěna a farnost byla spravována z Podivína. Teprve v roce 1686 byla obnovena a byl zde usazen katolický farář. Nekatolíci se zde udrželi poměrně dlouho, neboť se uvádí, že Bedřich z Oppersdorfu, který se Pavlovic ujal v roce 1676, vypověděl odtud ještě zbytek nekatolíků. Dnes je fara součástí děkanství klobouckého.

Svátek Nanebevzetí Panny Marie, ke kterému je Velkopavlovický kostel zasvěcen, je odpradávná datován k 15. srpnu. Tento den představoval jeden z hlavních a současně nejstarších svátků mariánského kultu, slaveného již ve 4. století v Římě, Cařihradu a dokonce i arménské církvi. Toho dne se v kostele světily byliny, plody a semena (proto taky svátek Panny Marie kořenné), jimž se v lidovém léčitelství připisovala zvláštní moc. Liturgické svěcení květin je známo již z 9. a 10. století a navazovalo snad na dávný svátek plodů.

Kaple sv. Urbana z roku 2008

Vinařská trať Nad Zahradami, lokalita nad Šlechtitelskou stanicí vinařskou

Kaple Sv. Urbana - patrona všech vinařů, se nachází nedaleko Velkých Pavlovic nad ŠSV. Byla zde vystavěna na jaře roku 2008 v rámci společného projektu občanských sdružení Forum Moravium, Víno z Velkých Pavlovic, ČZS, ŠSV a Města Velké Pavlovice.

Za zmínku stojí zajímavost týkající se materiálu pro výstavbu i samotných prací. Bílý vápenec pochází z oblasti slovenského družebního města Senica, dřevo od přátel ze Ždírcce nad Doubravou na Vysočině a práce provedli pracovníci Služeb města Velké Pavlovice. Sochu světce z jednoho kusu dřeva vytesal umělecký řezbář Jaroslav Buncko z nedalekých Rajhradic.

Největším přáním všech realizátorů stavby kaple je, aby Sv. Urban přinášel kolemjdoucím radost, aby dlouho a spokojeně sledoval poctivou práci velkopavlovických vinohradníků a vinařů a aby byl uchráněn před vandaly.

Slavnostního vysvěcení se dne 11. května 2008 ujal kanovník Královské stoliční kapituly Sv. Petra a Pavla v Brně ThLic. Václav Slouk.

Socha sv. Jana z Nepomuku

Vlevo od vchodu místního kostela Nanebevzetí Panny Marie byla umístěna kamenná socha sv. Jana Nepomuckého. Stojí na čtvercové odstupňované základně čtyřbokého soklu se zkosenými nárožními. Sokl je ukončen vyloženou profilovanou římsou. Socha světce v podživotní velikosti, oděného v kanovnícké roucho s biretem na hlavě, je v kontrapostu s nakročenou pravou nohou. Pravou ruku má pokrčenou před tělem a ukazováčkem levé ruky míří do nebes. Hlava muže je skloněna a pootočená k pravému rameni a nad ní se nachází obroučka s pěti hvězdami. Celé tělo je esovitě prohnuté.

Sochařské dílo snad vzniklo v roce 1786.

Jan Nepomucký se stal dle legendy patronem bezpečného putování a šťastného návratu. Stal se i patronem Čech, kněží a zpovědníků, mostů, lodníků, vorařů a mlynářů. Chránil proti pomluvám a velké vodě. Život Nepomuckého měl mnoho společného s tímto živlem. Svatý Jan Nepomucký pocházel z města Nepomuku, kde se narodil kolem r. 1345 a byl pokřtěn v ranně gotickém kostele sv. Jakuba. Tento kostel zachvátil několikrát požár, ale přesto nikdy neshořel. Jako kdyby ho svým způsobem vodou někdo chránil. Ve svém dospělém životě byl Nepomucký mučen a jeho mrtvé tělo bylo dne 20. března 1393 vhozeno do řeky Vltavy - voda se mu tedy stala osudnou. Na místě jeho konce stojí dodneška na Karlově mostě socha sv. Jana Nepomuckého.

Velkopavlovická socha stála původně u křižovatky silnic Velké Pavlovice - Bořetice a to také v blízkosti vod. Na této křižovatce stojí barokní zámek rodu Habsburků (v současné době sídlo nejmenované společnosti), který byl obklopen několika rybníky a pod rybníky tekla a teče dodnes potok Trkmanka. Při stavbě vinařských závodů byla v r. 1947 přemístěna před kostel.

Sousoší Piety

Před průčelím kostela je možno se setkat se dvěma sochařskými pracemi pozdního baroka, které výrazně oživují celý prostor. Vpravo od vchodu se nachází kamenná pieta z pískovce. Sedící postava Panny Marie drží ve svém klíně tělo Krista - plastika znázorňuje bolest matky nad mrtvým tělem syna. Volně zřasený šat Panny Marie splývá v hlubokých záhybech k zemi a její hlavu kryje plachetka splývající přes obě ramena dolů. Pravá ruka drží Kristovu hlavu, levice spočívá na jeho hrudi. Tělo kryje zřasená bederní rouška a nohy jsou v kolenou ohnuty směrem k zemi. Také pravá ruka směřuje k zemi, kdežto levice spočívá v klíně. Hlava je zvrácena a pootočená k pravému rameni. K ní se obrací

pohled Panny Marie.

Sousoší bylo umístěno na hranolový čtyřboký sokl, ve spodní části zaoblený a rozšířený. Na soklu je sousoší datováno rokem 1768.

Novorenesanční hřbitov

Několik kroků od kostela Nanebevzetí Panny Marie je umístěn vchod na hřbitov s branou typicky renesančních forem z roku 1594, jak uvádí dochovaný letopočet. Je součástí ohradní zdi hřbitovního prostoru se čtyřmi nárožními kaplemi půlkruhového rotundového půdorysu s nízkou podezdívkou. Půlkruhově zaklenutá brána je po stranách opatřena pilastry s římsovou hlavicí, na níž spočívá kladí, které nese bohatě profilovanou vyloženou římsu. Na ní je postaven obdélný štítový nástavec s naznačenými volutovými křídly. Uprostřed nástavce je umístěna široká nika s půlkruhovým završením. Po stranách se nacházejí nízké pilastry s římsovou hlavicí. Na profilované římsě nad nikou spočívá trojúhelný probíraný nástavec se středním Krátkým pilastrem a s výše vzpomenutým letopočtem dokončení stavby. Do volutových oken po stranách byla vloženy plasticky provedená data důležitých oprav: 1934 a 1974. Na tomto hřbitově se pohřbívá dodnes.

Socha sv. Floriána

Socha sv. Floriána stojí v současné době mezi hasičskou zbrojnicí a sídlem velkopavlovického hasičského sboru, vedle hřbitova na cestě vedoucí na nám. 9. května. Nebylo tomu tak odjakživa. Tato socha byla přestěhována z ulice Hlavní, kde měla své původní místo naproti fary a to od roku 1899, kdy byla vyrobena.

Sv. Florián žil na přelomu 3. a 4. století, působil jako plukovník římského vojska v Cetii. Jako horlivý křesťan se přidal v Laureacu k těm, kteří byli vězněni pro víru, protože toužil po mučednické smrti. Soudce ho dlouho přemlouval, aby se křesťanství vzdal. Posléze mu kolem krku ovázali provaz s balvanem a svrhli ho z mostu do řeky Enže.

Sv. Florián je patronem hasičů, kominíků a zedníků. Zpodobňuje se jako voják ve zbroji, s mečem a korouhví, obvykle v ruce s putnou, z níž lil vodu na hořící kostel u nohou. O jeho svátek bylo zakázáno rozdělovat oheň a nosit vodu, jinak by mohlo usedlost stihnout neštěstí.

Radnice města

Ve svěžím a moderním duchu nově zrekonstruovaná radnice Velkých Pavlovic je společně se svým okolím ozdobou nejen Náměstí 9. května, ale také celého města. Před budovou sídla Městského úřadu vás jistě zaujme zajímavě architektonicky řešená kašna s jemně zurčícími pramínky vody a také všude přítomné lavičky přichystané k příjemnému posezení a odpočinku.

Komplex školních budov

Budete-li procházet Velkými Pavlovicemi, neujde zajisté vaší pozornosti v moderním duchu zrekonstruovaný komplex školních budov. V současné době zde najdete budovu I. stupně, tzv. Národní školu, budovu II. stupně a gymnázium. Nejstarší a architektonicky nejzajímavější je budova I. stupně, která byla vystavěna již v roce 1894 jako pětiletá škola. V období všeobecného rozkvětu, mezi světovými válkami, byl na školu umístěn nápis „Masarykova jubilejní obecná škola“. Po válce byl nápis z normalizačních důvodů odstraněn. Při rekonstrukci škol v roce 2006 se zásluhou tehdejšího starosty na školu opět vrátil.

Kontribučenská sýpka

Významnou stavbou technického charakteru z doby existence pavlovického velkostatku je dvoupatrová hospodářská budova sýpky z let 1770 - 1780 (č. 1800). Byla kontribučenskou sýpkou pro celé panství, jehož centrem byl hospodářský dvůr umístěný naproti zámku ze 17. století. Zámek i s parkem byl sice

původně považován rovněž za památku, ale jeho architektura nakonec nevyhověla podmínkám pro zápis do seznamu nemovitých kulturních památek.

Sýpka je pětioschodovou budovou, která pojmul 12.000 až 14.000 měřic obilí (asi 250 vagónů). V přízemí byla dříve lisovna. Kontribučenské sýpky byly stavěny za vlády císaře Josefa II.

Shromažďovaly povinné společné zásoby obilí (kontribuce) od všech poddaných pro léta neúrody.

Budova sýpky stojí ve volném prostoru obdélného půdorysu. Okna ve všech patrech jsou pravoúhlá jsou i tři vchody. Podstřešní římsa nese sedlovou, ale zvalbenou střechu. Ještě v devadesátých letech byla stavba ve velmi špatném technickém stavu. Okamžitou opravu vyžadovaly zejména střecha a fasády. V roce 1993 zde dokonce vypukl požár a střecha poté zůstala na nějakou dobu zcela odkryta. V současné době je však střecha již zcela opravena včetně fasády stavby.

V současné době je plánovaná rekonstrukce kontribučenské sýpky na Centrum moravských tradic.

Součástí tohoto projektu bude vybudování městského a regionálního turistického informačního centra, stálé výstavní galerie vín a meruněk, muzea Velkých Pavlovic a Modrých Hor a dvou moderně vybavených víceúčelových sálů pro pořádání vzdělávacích, osvětových, kulturních či společenských akcí.

Historické sklepy, lisovny a lisy

Mezi technické a lidové památky ve Velkých Pavlovicích patří bezesporu prastaré vinné sklepy a lisovny, mnohdy habánské. Jedním z nich je č. p. 154 na ulici V Údolí (Vinařství Lacinovi) pocházející již z roku 1808. Stavení je patrové, postavené štítem do ulice. Vchod ve středu štítové stěny je opatřen žudrem a klenutým otvorem, nad nímž se v omítce nachází plochý kříž s IHS a nápisem u paty kříže: In Anno 17 ist der lones Pvtrlae tot. V přízemí stavby se nachází lisovna s vinným dřevěným lisem. Prostora je zaklenuta valenou klenbou a s křížovými lunetami. V patře se nachází sýpka a pod úrovní stavby vinný sklep. Sedlová střecha je kryta pálenou taškou. Jde o typický příklad tohoto zařízení z hanákoslovácké oblasti z doby po roce 1700.

Další zapsanou památkou ve Velkých Pavlovicích je lisovna č. p. 115 na ulici Ořechová (Vinný sklep u Bendů) pocházející z roku 1807. I v tomto případě se jedná o patrovou stavbu z kamene a cihelného zdiva z druhého desetiletí 19. století, jak svědčí nápis na desce s vysokým reliéfem vinného hroznu: Philipp Benda gebaut Anno 1817. V tomto případě byla lisovna delší stranou postavena k silnici. V patře se nacházejí nad malou kordónovou římsou tři okna, v přízemí dvě vedle středních dvoukřídlých dveří s rovným překladem. Uspořádání prostor je typické: v přízemí lisovna s trémovým stropem, který vynáší rošt podpíraný ještě svislým dřevěným sloupkem. V rohu místnosti je umístěn dřevěný lis vedle žebrového dřevěného schodiště do prostoru sýpky, která je rovněž opatřena trémovým stropem a roštem. Celou stavbu kryje sedlová střecha z pálených falcových tašek.

Bývalý barokní zámek

Barokní zámek je v současné době sídlem nejmenované společnosti. Najdete jej na křižovatce cest Velké Pavlovice - Bořetice. Původně byla budova zámku pouhou pozdně renesanční tvrzí, která zde byla vystavěna v 17. století za Žampachů z Potštějna. Poté, co v roce 1762 získali Pavlovice Habsburkové (drželi je až do r. 1918), byla přestavěna na barokní zámek, později zmodernizovaný. Za zámečkem byly rozsáhlé zahrady a park s několika rybníky a krásným altánkem. Park se svým vzhledem a charakterem podobal Lednickému parku, pouze nebyl tak rozsáhlý. Z původních rybníků se zachoval jen jeden, podél cesty na ulici Nádražní. Na místě zahrad a rybníků jsou dneska fotbalová hřiště a tenisové kurty. Zámek proslavil datum 16. července 1866. Tohoto dne sem přijelo okolo 400 mužů jízdy a pěchoty, byl to

generál štáb I. armády Pruské se všemi důstojníky, úřady, váleční kasou, přes 60 důstojníků, generálů a osobně korunni pruský princ Bedřich Karel z rodu Hohenzollernů - velitel této armády. Vojsko bylo rozloženo mezi okolní obce a statkářstva. Nejvyšší důstojníci byli ubytováni na Velkopavlovickém zámku. Dostalo se jim zde toho nejlepšího zaopatření ve věci bydlení i stravy.

Poklona sv. Antonínu Paduánskému

Charakteristické pro město Velké Pavlovice je velké množství křížů a drobných staveb lidové architektury.

V polích při cestě do Bořetic se nachází drobná architektura poklony sv. Antonína Paduánského z cihel z pozdního 18. století. Je obdélného půdorysu s dvakrát odstupňovanou podezdívkou. Nároží je členěno pilastry s vyloženou římsou a průčelí je prolomeno hlubokou ustupující, segmentově zaklenutou nikou, kterou chrání dřevěná mříž. Boční fasáda je členěna kordonovou římsou. Podstřešní profilovaná římsa nese trojúhelníkový probraný štít se zkoseným vrcholem, který je opatřen kovovým dvouramenným křížem. Dřívější nečitelný nápis v omítce nahradil nový na plechové tabulce: „Svatý Antoníne Paduánský oroduj za nás“.

Sv. Antonín Paduánský byl řeholníkem a církevním učitelem. Proslul jako misionář v Itálii. Kázal na polích i na náměstích (odtud i vysvětlení, proč stojí kaplička uprostřed pole), kde jeho strhující výzvy k pravému křesťanskému životu poslouchaly tisíce lidí. Antonín nebyl tělesně zcela zdrav a těžko snášel útrapy spojené s misijní činností. Zemřel 13. června roku 1231 ve věku pouhých 31 let.

Poklona sv. Barboře

Poklonu sv. Barbory najdete u vlečkového přejezdu na ulici Nádražní, po levé straně silnice vedoucí směrem k obci Velké Bílovice a Rakvice.

Poklona byla postavena přibližně v téže době a z téhož materiálu jako vzhledem podobná nedaleká poklona sv. Antonína Paduánského. Vykazuje s ní řadu shodných stavebních prvků. Je však nižší, jakoby poněkud sražená a nemá podezdívkou. Také vrchol štítu není zkosený. I on nese kovový dvouramenný kříž. Jinak půdorys je opět obdélný, nároží člení pilastry s římsovou hlavicí, nesoucí úsek kladí, na kterém spočívá zalamovaná profilovaná hlavní římsa se štítem. Samy pilastry jsou členěny pravoúhlými obdélnými rytými rámy. Přední stěna je opatřena nikou s ustupujícím segmentovým záklenkem. Niku vyplňuje vysoký reliéf představující kamennou jeskyni s postavou klečící světice z profilu. Její ruce jsou sepyaty, hlavu má skloněnou k hrudi a zdobí ji věnec z růží. Boční fasáda poklony je členěna kordonovou římsou.

Sv. Barbora se narodila počátkem 3. století v Nikomedii v rodině bohatého kupce-nepřítele křesťanství. Aby Barboru před křesťanstvím ochránil, nechal vystavět luxusně zařízenou věž, do které dceru uvěznil. Tato věž je atributem, ve které se sv. Barbora zobrazuje nejčastěji. Jeden ze sloužících byl křesťan, obrátil Barboru na víru a věnoval jí křížek. Otec u Rozálie křížek našel a snažil se dceru odvrátit od křesťanství. Když neuspěl, odevzdal Barboru soudci. Mučení sv. Barbory viděla žena jménem Juliána, se soucitem předstoupila před soudce a přiznala se také ke křesťanství. V tu chvíli se sv. Barboře rány zázrakem zhojily. Barbora byla čím dál hůře společně s Juliánou mučena. Nakonec jí utnul hlavu její vlastní otec. Sv. Barbora je symbolem víry a panenské čistoty.

Rozhledna Slunečná

V jarních měsících roku 2009 se začalo nad jihomoravským městečkem Velké Pavlovice s výstavbou

turistického areálu s rozhlednou. Vybudování rozhledny si vyžádala stále se zvyšující poptávka turistů navštěvujících Velké Pavlovice po zajímavostech a atraktivitách na cykloturistické stezce Modré Hory. V roce 2008 byla nedaleko současné rozhledny postavena kaplička patrona všech vinařů a vinohradníků sv. Urbana.

Rozhledna Slunečná, jak byla nová stavba nad Velkými Pavlovicemi na základě ankety mezi občany obce pojmenována, byla vystavěna v rámci Programu přeshraniční spolupráce Slovenská republika - Česká republika 2007-2013 s projektovým názvem „Rozhlédni se a poznávej“, kde se zahraničním partnerem pro Velké Pavlovice stalo město Senica. Slovenští partneři nebyli o spolupráci požádáni náhodně, jednalo se o volbu veskrze přirozenou. Velké Pavlovice udržují se senickými přátelský vztah již dlouho dobu. Vzájemné letité přátelství bylo oficiálně zpečetěno dne 8. června 2002, kdy byla mezi představiteli města Velké Pavlovice a města Senica podepsána Partnerská smlouva o spolupráci. Díky finančním prostředkům z Programu přeshraniční spolupráce byly celkové náklady na vybudování turistického areálu s rozhlednou pokryty z 90%, zbytek hradila obec ze svého rozpočtu. V úhrnu se jednalo o zhruba 3,5 mil. Kč.

Cesta k nové rozhledně však byla dlouhá. První úvahy vybudovat nad obcí vyhlídkovou věž spadají do roku 2004. Významným krokem vpřed pak bylo vykoupení potřebných pozemků v místě budoucí rozhledny a celého turistického areálu, které se uskutečnilo na konci roku 2007.

Samotné budování turistického areálu s rozhlednou bylo zahájeno dne 9. března 2009. Dodavatelem stavby se stala na základě výběrového řízení firma Teplotechna, a. s. Ostrava, která se po celou dobu výstavby dělila o práci se smluvními subdodavateli z řad místních firem a pracovníky Služeb Města Velké Pavlovice.

Projektantem samotné stavby rozhledny byl architekt Ing. Martin Novák ve spolupráci s Ing. Antonínem Olšinou (autor rozhleden Borůvka, Terezka, Touloucova rozhledna či Dobře ukryté rozhledny Járy Cimrmana v Březové nad Svitavou). Jako stavební materiál bylo použito dřevo, vnitřní točité vřetenové schodiště je ocelové. Základy pod stavbou jsou železobetonové, podezdívka je postavena z kamenů bílého vápence, které sem byly přivezeny z lomu nedaleko partnerského města Senica. Dřevo pochází z Vysočiny, konkrétně z lesů okolo města Ždírec nad Doubravou, s nímž Velké Pavlovice udržují již dlouhá léta vřelý přátelský vztah.

Součástí malebného areálu jsou dvě stavby stylizované do podoby typických jihomoravských vinných sklípků. V menší budově najdete nezbytné sociální zařízení, druhá nabídne drobné občerstvení, prodejnu suvenýrů, razítkovací místo a také ukázkový vinný sklípek. Protože je celý areál poeticky zasazen mezi tři vzrostlé stromy bělostných bříz, můžete si zde za horkých letních dnů posedět a odpočinout v příjemném stínu a chládku.

Turistický areál navozující svým ztvárněním pohodu na jihu Moravy je dílem místního projektanta Josefa Veverky. Celé prostranství v okolí rozhledny je vytvořeno na jednu stranu ryze prakticky, s důrazem na komfort pro příchozí návštěvníky. Na stranu druhou příjemně evokuje pravou atmosféru moravského Slovácka s malebnými hloubenými sklípky, přirozeně zakomponovanými mezi vinice rozkládající se po bezprostředním okolí.

